

T.C. Hazine ve Maliye Bakanı

Sayın

LÜTFİ ELVAN

Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği (TSPB)
Tarafından Düzenlenen
Türkiye Sermaye Piyasaları Kongresi'ne
Katıldı

Saygıdeğer Konuklar,
Kıymetli Basın Mensupları,
Hanımefendiler, Beyefendiler,

Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği tarafından düzenlenen bu etkinlikte sektörün tüm paydaşlarıyla bir araya gelmekten büyük memnuniyet duyuyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği son 20 yıldır önemli bir görevi ifa ediyor. Bankalar, aracı kurumlar ve portföy yönetim şirketleri gibi 218 üyenizle, milyonlarca kişiye hizmetler sunuyorsunuz. Türkiye'nin son 20 yılda gösterdiği ekonomik dönüşümde, finansal piyasalar kritik bir fonksiyon üstlendi.

Geldiğimiz noktayı elbette memnuniyetle karşılıyoruz. Ancak ülkemizin potansiyelini ve dinamizmini dikkate aldığımızda, sermaye piyasaları tarafında atılması gereken adımlar olduğunu düşünüyorum.

Bu kapsamda Türkiye Sermaye Piyasaları Birliğine önemli bir rol düşüyor. Birlikteki tüm paydaşların sermaye piyasalarını daha da ileri taşımak noktasında, güç birliği yapması ve kamuyu en etkin şekilde yönlendirmesi gerekiyor. Bu yılki kongrede; dijitalleşme, yeşil dönüşüm ve girişimcilik gibi konulara vurgu yapmanızı çok değerli buluyorum.

Aslında bu konular, ülkemizin de gerçekleştirmeye başladığı dönüşümün saç ayaklarını oluşturuyor.

Umut ediyorum ki, bu kongreden çıkacak sonuçlar yapıcı, uygulanabilir ve yenilikçi politikalara hız kazandıracak.

Değerli Konuklar,

Son iki senedir tüm dünya zorlu bir dönemden geçiyor. Yaşadığımız küresel salgın; insan sağlığına olan etkilerinin yanında, maalesef küresel ekonomiyi de derinden sarstı.

Dünya genelinde yüz milyonlarca iş kaybı oldu, ekonomilerden trilyonlarca dolar silindi ve küresel yoksulluk son çeyrek asırda ilk defa arttı. Mevcut durumda; küresel bir canlanmaya şahit olsak da, önümüzde hala önemli riskler bulunuyor.

[Örneğin;

- Küresel arz-talep dengesizlikleri devam ediyor.
- Enerji başta olmak üzere, küresel emtia fiyatları artıyor.

- Uzun bir aradan sonra, küresel enflasyon artışıyla da karşı karşıyayız.
- Pek çok ülkede kamu maliyesi dengeleri de ciddi hasar görmüş durumda.] Salgının en kötü dönemlerini geride bırakmış olabiliriz, ancak son gelişmeler bir süre daha salgınla yaşamak zorunda olacağımızı gösteriyor.

Böylesine zorlu bir dönemde, yaşadığımız bir takım sorunlara rağmen, başarılı bir performans gösterdik.

Üretim, yatırım, büyüme ve istihdam göstergelerinde, pek çok ülkeye göre farkımızı ortaya koyduk.

Salgın sürecinde uyguladığımız özenli ve seçici kamu maliyesi politikaları, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere göre Türkiye ekonomisini pozitif ayarlamıştır.

Güçlü kamu maliyesi, makroekonomik istikrarın en önemli dayanaklarından biri olmaya devam edecektir.

Enflasyon cephesindeyse, maalesef arzuladığımız seviyede değiliz.

Küresel konjonktür ve yurt içi görünüm, enflasyonla mücadelede son derece dikkatli olmamız gerektiğini ortaya koyuyor.

Her zaman altını çizdiğim üzere, biz özel sektör öncülüğünde; dengeli, sürdürülebilir, rekabetçi, istihdam ve çevre dostu bir büyümeden yanayız.

Hedeflediğimiz büyümeyi sürekli kılmamızın ön koşulu fiyat istikrarından geçiyor.

Karşımızdaki enflasyonun; arz ve talep kaynaklı sebeplerinin yanında, fiyatlama davranışları ve bekleyişler kanalıyla da bozulan bir yapısı var.

Her bir kök nedene karşı uygulanacak politika seti de farklılaşmak durumunda. Dolayısıyla her bir kurumun, kendi görev alanı kapsamında üzerine düşeni yerine getirmesinin önemli olduğunu düşünüyorum.

Biz Hazine ve Maliye Bakanlığı olarak, enflasyonla mücadele kararlılığımızı çok net bir biçimde gösteriyoruz.

Yönetilen ve yönlendirilen fiyatların yanında, iç talep gelişmelerini de çok yakından takip ediyor, gerektiğinde makro ihtiyati tedbirleri gecikmeden alıyoruz. Şunu çok net ifade edeyim.

Enflasyonla mücadeleyi kararlı ve bütüncül bir anlayışla sürdürdüğümüz ölçüde, döviz kuru istikrara kavuşacak ve ülke risk primimiz düşecektir.

Bu sayede uzun vadeli faiz oranları da gerileyecek ve yatırımlar için öngörülebilirlik ufku artacaktır.

Değerli Konuklar,

Türkiye yüksek hedefleri, idealleri olan bir ülke.

Sanayi altyapımızla, gözü pek girişimcilerimizle, dinamik nüfusumuzla ve şoklara direnç gösterme kabiliyetimizle çok ciddi potansiyele sahibiz.

Bu potansiyelimizi en iyi şekilde değerlendirmek ve güçlü bir kalkınmayı sürekli kılmak için, büyümenin finansman kalitesi önem kazanıyor.

Tabi bu noktada; reel sektörün finansman ihtiyacının, para piyasaları ile sermaye piyasaları arasında dengeli bir şekilde dağılması gerekiyor.

Çarpıcı bir istatistik paylaşayım.

Gelişmiş ülkelerin finansal sektöründe, sermaye piyasalarının payı yüzde 50'nin üzerindeyken (ABD %73, İngiltere %64, AB %58); Türkiye'de bu oran maalesef yüzde 10'un altında.

Buradan hareketle, sermaye piyasalarının derinleştirilmesi önceliklerimiz arasında yer alıyor.

Şirketlerimizin sermaye piyasalarını, sadece tek bir ürüne ya da tek bir finansman modeline odaklı bir yapı olarak görmesini de istemiyoruz.

Şirketlerimiz; erken aşama dönemlerinden, büyüme ve olgunluk dönemlerine varıncaya dek tüm süreçlerde sermaye piyasalarından faydalanabilmeli, bu alanda bir farkındalık oluşturabilmeli.

Bu noktada biz her türlü ihtiyaca cevap verebilecek bir ürün yelpazesi geliştirmenin gayreti içindeyiz.

Son 2 yıllık dönemde küresel ölçekte de çok önemli olan finansman modellerini sermaye piyasalarımıza kazandırmak için elbirliğiyle çalıştık, kritik düzenlemelere imza attık.

Kısaca bunlara değinmek gerekirse:

Şirketlerimizi sermaye piyasalarına kazandırmak ve sermayenin tabana yayılmasını desteklemek için, geçen yıl Kasım ayında, ilk defa halka arz edilen şirketler için kurumlar vergisi teşvikini getirdik.

Altyapı, ulaşım, enerji ve sağlık gibi alanlardaki projelerin sermaye piyasalarıyla finanse edilebilmesi için, projeye dayalı menkul kıymetler düzenlemesini yaptık.

Erken aşama finansmana ihtiyaç duyan girişim projelerini desteklemek üzere kitle fonlaması düzenlemesini hayata geçirdik.

Bu kapsamda Nisan ayından itibaren 4 adet platforma izin verilmiş olup, bu platformlar aracılığıyla 10 farklı projeye toplam 5,6 milyon lira fonlama sağlanmıştır.

Yılsonuna kadar Borçlanma Aracı Garanti Fonu'nu hayata geçirip, reel sektör şirketlerinin tahvil ve kira sertifikası ihraçlarını kolaylaştıracağız.

Değerli Konuklar,

Sermaye piyasalarımız açısından bu yılın gündemi hiç şüphesiz halka arzlar oldu. 2021 yılında halka arzlar, adet ve toplanan fon tutarı açısından tarihimizin en yüksek seviyesine ulaştı.

Yılbaşından günümüze toplam 19 buçuk milyar liralık 46 halka arz işlemi tamamlandı ve SPK tarafından onaylanan toplam halka arz sayısı 49'a ulaştı.

Bakınız, önceki 7 yılda yapılan toplam halka arz sayısı sadece 47 idi, yani yılda yaklaşık ortalama 7 şirket halka arz oluyordu.

Halka arzların coğrafi dağılımı da bizler için oldukça memnuniyet verici.

Üç büyük ilimizin yanı sıra; Denizli, Aydın, Konya, Kütahya, Rize, Balıkesir, Çanakkale ve Erzurum gibi illerimizden de halka arzlar oldu.

Tabi burada ÜÇ hususun özellikle altını çizmek istiyorum.

Birincisi;

Borsa İstanbul'da işlem gören şirketlerin piyasa değerinin milli gelire oranı uzun yıllardır yüzde 25 ile 30 arasında dalgalanıyor.

Bakınız bu oran gelişmekte olan ülkeler için ortalama yüzde 60 civarında.

Dolayısıyla gerek ilk halka arzlar yoluyla, gerekse bedelli sermaye artırımları ve ikincil halka arzlarla, borsada işlem gören şirketlerin nitelik ve niceliğinin daha da artması gerekiyor.

İkinci konu;

Gelişmekte olan ülkelerde; tedavülde olan tahvil, bono ve sukuk gibi borçlanma araçlarının milli gelire oranı yüzde 30 civarında iken, ülkemizde bu oran yüzde 10 seviyesinde gerçekleşiyor.

Az önce de bahsettiğim, Borçlanma Aracı Garanti Fonunun hayata geçmesiyle reel sektörümüz bu mecrayı daha aktif kullanabilecek.

Üçüncü olarak ÖZELLEŞTİRME uygulamalarına değinmek istiyorum.

Borsaya kote olmayan kamu şirketlerinin, sermaye piyasalarına katılmasının önemli bir adım olacağına inanıyorum.

Stratejik öneme sahip bu şirketlerin, yerli ve yabancı yatırımcıların ilgisini çekeceğini düşünüyorum.

Kamu tarafı olarak önümüzdeki dönemde özelleştirme uygulamalarımızda halka arz yöntemini kullanmayı planlıyoruz.

Bu kapsamda, TEİAŞ gibi köklü ve güçlü bir şirketimizin halka arz kararının sermaye piyasalarına hayırlı olmasını diliyorum.

Değerli Konuklar,

Son yıllarda, sürdürülebilirlik konusu küresel gündemin en önemli başlıklarından birini oluşturuyor.

Uluslararası kuruluşlar, çok taraflı kalkınma ve yatırım bankaları, emeklilik ve yatırım fonları gibi finansman imkânı sağlayan kuruluşlar, iklim değişikliği konusunda artan bir hassasiyetle hareket ediyorlar.

Artık finansmana erişim bir anlamda, iklim değişikliğine yönelik uygulanan politikalara bağlı olmaya başladı.

Karbon ayak izini azaltan, çevreyi koruyan ve toplumsal gelişmeye yönelik projeler daha fazla talep görüyor.

Bu gibi projelerin finansmanında, sermaye piyasalarına da kayda değer bir görev düşüyor.

ESG diye adlandırılan Çevresel, Sosyal ve Yönetişim piyasası çok hızlı bir büyüme performansı gösteriyor.

Rakam vermek gerekirse, küresel ESG tahvil piyasasında, bu yılın ilk 9 ayında yaklaşık 780 milyar dolarlık işlem gerçekleştirildi.

Bu tutar, geçen senenin aynı dönemine göre yüzde 50'lik bir artışa tekabül ediyor, gerçekten muazzam bir artıştan bahsediyoruz.

ESG tahvil piyasasında yeşil tahviller başı çekiyor.

Almanya, İngiltere, İspanya, Polonya, Macaristan ve Şili gibi pek çok ülke yeşil tahvil piyasasından borçlanıyor.

İşte biz de buradan hareketle; uluslararası piyasalarda ciddi talep gören ve hızla büyüyen “yeşil tahvil” piyasasının altyapısını ülkemizde de oluşturmak için harekete geçtik.

Bu kapsamda da ilk adımı Hazine ve Maliye Bakanlığı olarak geçen hafta attık. Uluslararası borçlanma işlemlerimiz kapsamında, ESG piyasasında da borçlanabilmek adına Sürdürülebilir Finansman Çerçeve Dokümanımızı yayımladık.

Türkiye olarak artık biz de bu piyasanın aktif bir oyuncusu olmak istiyoruz.

Yayımladığımız Sürdürülebilir Finansman Çerçeve Dokümanı; ESG piyasasında ihraç edeceğimiz tahvilin hangi tip proje veya harcamaların finansmanında kullanabileceğimizi gösteriyor.

Bu doküman bize yeşil tahvil ihracı yanında sosyal tahvil ve yeşil kira sertifikası gibi farklı borçlanma enstrümanları ihraç etme imkânı da sağlayacak.

Böylelikle, ESG'nin çevresel boyutunun yanında sosyal boyutuna da hitap eden borçlanma işlemlerini gerçekleştirme imkânımız olacak.

Bir diğer adımı da özel sektörün yeşil borçlanma araçları ve yeşil kira sertifikası ihraçları için atacağız.

Bu konuya ilişkin rehberi de yılsonuna kadar yayımlamayı planlıyoruz.

Rehberin taslağını SPK geçen hafta kamuoyu görüşüne açtı.

Ülkemizdeki yeşil dönüşüm sürecinde, kamu ve özel sektörün, her aşamada ortak akılla hareket etmesi gerektiğini düşünüyorum.

Dolayısıyla tüm paydaşlarımızı, bu rehber görüş vermeye davet ediyorum.

Bunlara ek olarak, ülkemizde sürdürülebilir bankacılık altyapısının yenilenmesi için de çalışmalara başladık.

Bu kapsamda BDDK bünyesinde “Sürdürülebilir Bankacılık Çalışma Grubu” tesis edildi.

2021 sonuna kadar Yeşil Mutabakat Eylem Planımızla uyumlu “Sürdürülebilir

Bankacılık Yol Haritası" hazırlanacak ve devam eden süreçte ise konuyla ilgili rehber ve tebliğler yayımlanacak.

Değerli Misafirler,

Sermaye piyasalarımızın genişlemesini iki farklı perspektiften görüyoruz.

Birincisi mevcut tasarrufların, sermaye piyasalarında daha fazla değerlendirilmesidir.

İkincisi ise toplam tasarrufların artırılması ve böylece sermaye piyasalarına daha fazla pay ayrılmasıdır.

Vatandaşlarımızın sermaye piyasalarına ilişkin farkındalıklarının arttığı bir dönemdeyiz.

Pay piyasasındaki yatırımcı sayısı, son iki senede yüzde yüzlük bir artışla yaklaşık 2 buçuk milyona yaklaştı.

Elbette bu güzel bir gelişme...

Ancak, davranışsal finans üzerine yapılan birçok çalışma, yatırımcıların özellikle belli dönemlerde aşırı güven, sosyal etkileşim ve genelleme gibi duygulara kapılarak sağlıklı yatırım kararları verebildiklerini ortaya koyuyor.

Dikkatinize sunmak istediğim bir diğer konu da, hisse senetlerini elde tutma sürelerine ilişkin.

Borsa İstanbul işlem hacmi açısından da küresel ölçekte oldukça iyi bir konumda. Örneğin 2020 rakamlarına göre, ülkemiz milli gelire oranla işlem hacmi sıralamasında Kore, ABD ve Çin'in ardından 4. sırada geliyor. Bu veri borsamızın oldukça likit olduğunu gösteriyor.

Ancak, burada temel sorun Borsa İstanbul'da ortalama pay elde tutma sürelerinin yerli yatırımcılarda 18 güne kadar düşmüş olmasıdır.

Sağlıklı kararlar verebilmenin ön koşulları; temel finansal eğitim düzeyine sahip olmaktan ve orta vadeli bakış açısıyla hareket edebilmekten geçiyor.

Ben bu noktada finansal eğitim ve yatırımcılara güven verecek uygulamalarla, yatırımcıların daha sağlıklı kararlar verebileceğini düşünüyorum.

Bu kapsamda Türkiye Sermaye Piyasaları Birliğine ve özellikle aracı kurumlara büyük sorumluluklar düşüyor.

Değerli Konuklar,

Malumunuz sermaye piyasalarının gelişimi açısından, yurtiçi tasarruflar kilit rol oynuyor.

Bu ihtiyaçtan hareketle, kamu tarafı olarak yurtiçi tasarrufları artırmak amacıyla önemli adımlar attık, atmaya da devam edeceğiz.

Bu kapsamda;

- Emeklilik yatırım fonları arasındaki rekabeti artırmak üzere Bireysel Emeklilik Fon Alım Satım Platformu'nu kurduk.
- 18 yaşından küçüklerin bireysel emeklilik sistemine dâhil edilebilmesini sağladık.
- Bireysel emeklilik şirketlerinin müşterilerine BES sözleşmeleriyle birlikte; eğitim, sağlık ve hayat ürünleri de sunabileceği, daha kapsayıcı güvence paketleri oluşturabilmelerinin önünü açtık.

Kamu tarafı olarak, sermaye piyasalarımızı daha da derinleştirmek ve farkındalığı artırmak adına çalışmalarımıza devam edeceğiz.

Biliyorsunuz sermaye piyasalarını geliştirmek üzere pek çok düzenleme yapıyoruz.

Bu noktada, Bakanlığımız başta olmak üzere ilgili tüm kurumların, yapılan düzenlemelerin uygulama aşamasında da etki analizleri yapmaları gerektiğini düşünüyorum.

Etkin olan düzenlemeleri daha da güçlendirici, etkin olmayanları ise yeniden revize edici adımlar atmamız gerekiyor.

Biz burada Sermaye Piyasaları Birliğinin ve tüm paydaşların her türlü görüş ve somut önerilerine açığız, her aşamada bizleri yönlendirmenizi bekliyoruz. Sektördeki tüm aktörlerle işbirliği ve fikir alışverişinde bulunmayı son derece önemsiyoruz.

Ben bu duygu ve düşüncelerle sözlerime son verirken, 5. Türkiye Sermaye Piyasaları Kongresi'nin ülkemiz için hayırlı olmasını diliyorum ve bu güzel organizasyonda emeği geçenlere teşekkür ediyorum. Sağlıcakla kalın.